

Міністерство освіти і науки України

**Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та
права**

Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Білостоцький технологічний університет (Польща)

Університет Північ (Хорватія)

Університет ISMA (Латвія)

Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)

**Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів**

Національний університет «Чернігівська політехніка»

ЗБІРНИК

**Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції
«ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА:
ДЕРЖАВА, РЕГІОН,
ПІДПРИЄМСТВО»**

29 вересня 2022 р.

**Полтава
2022**

УДК 334.02

Скриль Віталія Вячеславівна,
кандидат економічних наук, доцент
Литвин Анна Вадимівна, Тацій Марина Миколаївна,
студентки 3-го курсу
Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка» (Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах воєнного стану перед суб'єктам господарювання стоїть важливе завдання: продовжувати діяльність для забезпечення функціонування національної економіки. Тому держава прийняла низку законодавчих змін, які мають допомогти бізнесу вистояти в цей складний час.

Особливістю в умовах війни стала можливість реєстрації фізичної особи-підприємця або юридичної особи за спрощеною процедурою. Реєстрація може бути здійснена в будь-якому місті, незалежно від місця розташування майна, юридичної особи чи ФОП. Документи для реєстрації можна подати в електронному вигляді електронною поштою або за допомогою інших засобів зв'язку. Не вимагається нотаріальне засвідчення справжності підпису на документах, якщо ці документи підписані в присутності державного реєстратора [3].

Однією з найбільших змін у сплаті податків під час воєнного стану є те, що тепер платники зможуть переходити на третю групу за ставкою 2% без урахування граничного розміру доходу, також дозволено залишитися продавцям підакцизних товарів. При цьому для таких платників єдиного податку буде призупинено реєстрацію як платника податку на додану вартість. Фізичні особи – підприємці – платники єдиного податку першої та другої груп мають право не

сплачувати єдиний податок і, відповідно, не подавати звітність за ті періоди, коли податок не буде сплачений, а також не сплачувати ЄСВ за себе та мобілізованих працівників [4]. Крім того, на період воєнного стану лібералізується податкове законодавство щодо сплати ПДВ. Зокрема, податковий кредит за періоди з лютого по травень 2022 року можна було сформувати на підставі первинних документів, тобто без зареєстрованих податкових накладних/розрахунків коригування. Також, якщо у зв'язку з бойовими діями було знищено майно підприємства, то нараховують «компенсуючий» ПДВ згідно з п. 198.5 ст. 198 НКУ не вимагається [2]. Якщо підприємство має земельну ділянку чи інше нерухоме майно на тимчасово окупованих територіях або на території проведення бойових дій, то платник відповідно звільняється від сплати податку на землю чи нерухоме майно [1].

Також, на початку війни держава звільнила платників від відповідальності за несвоєчасне подання податкової звітності, сплату податків, реєстрацію податкових накладних та акцизних накладних, встановила мораторій на проведення документальних перевірок тощо. 2022 року набув чинності законопроект №7360, згідно з яким було скасовано більшість цих звільнень. Так, зокрема, з 27 травня повернуто борг за реєстрацію податкових накладних [2].

Також представникам бізнесу скасували практично всі ліцензії та дозволи, відтермінували ряд планових та позапланових перевірок та дозволили не платити деякі інші податки, зокрема пов'язані із втраченими товарами на територіях, де ведуться бойові дії [5].

Водночас, є можливість отримати пільговий кредит на здійснення підприємницької діяльності за програмою "Доступні кредити 5-7-9%" [3]. Окрім вищезазначених змін, воєнний стан безперечно впливає на трудові відносини між роботодавцем та працівником. Так, зокрема, частина людей

виїхала за кордон або в інші більш безпечні міста України. У зв'язку з цим роботодавець може видати наказ про запровадження дистанційної роботи на період воєнного стану. Якщо працівник не в змозі виконувати роботу дистанційно чи він тимчасово відсутній, тоді роботодавець може тимчасово найняти нового працівника, уклавши з ним строковий трудовий договір на період дії воєнного стану або на період заміщення тимчасово відсутнього працівника. Якщо працівник не може відновити роботу, то у цьому випадку роботодавець може призупинити дію трудового договору. Призупинення трудового договору - це тимчасове припинення роботодавцем надання працівникові роботи та тимчасове припинення працівником виконання роботи за укладеним трудовим договором. Таке відсторонення не припиняє трудові відносини, тобто не є звільненням.

Ще однією з важливих тем, яку варто розкрити, ведучи мову про особливості ведення бізнесу під час війни, – це евакуація (релокація) підприємств на більш безпечні території Західної України.

Якщо підприємству потрібно евакуювати своє підприємство, то держава допомагає шукати нове місце розташування потужностей, допомагає з переїздом, сприяє в розселенні працівників тощо. Однак на практиці більшість підприємств намагаються діяти самостійно. При пошуку таких місць звертають увагу на близькість до державного кордону, наявність зручного логістичного сполучення тощо. Крім того, на території Західної України є населені пункти, що мають статус зон пріоритетного розвитку, а отже, у таких зонах діють пільги при оподаткуванні податком на прибуток, ПДВ, рентної плати, плати за землю тощо. Якщо підприємець знайшов куди перенести свій бізнес, то перед такою евакуацією слід звернути увагу на такі юридичні моменти: переміщення бізнесу оформити відповідним наказом керівника; перед транспортуванням виробничих приміщень на

іншу територію рекомендується провести їх інвентаризацію; договори оренди рекомендується укладати тільки короткострокові; якщо здійснення господарської діяльності потребує отримання дозволів, то для продовження діяльності на іншій території можна буде подати декларацію про здійснення господарської діяльності через ЦНАП або Акція; після переміщення бізнесу підприємство може змінити юридичну адресу (однак це не є обов'язковою вимогою) [1]. Отже, незважаючи на всі зазначені вище зміни, вести бізнес у період воєнного стану складно через загальновідомі об'єктивні фактори. Тому частина підприємств, на жаль, ще не відновила свою роботу. Однак варто сподіватися, що незабаром ця ситуація зміниться.

Література

1. Як змінилися умови ведення бізнесу під час воєнного стану. URL: <https://mind.ua/openmind/20243421-ne-zupinyatis-yak-zminilis-umovi-vedennya-biznesu-pid-chas-voennogo-stanu>
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Бізнес під час війни. URL: https://biz.ligazakon.net/ru/aktualno/11677_bznes-pd-chas-vyni-dopovnyutsya.
4. Підтримка бізнесу в умовах воєнного стану. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/221573.html>.
5. Онищенко С.В., Маслій О.А., Глушко А.Д. Соціально-економічна безпека в умовах воєнного стану. Problems of science and practice, tasks and ways to solve them : Proceedings of the XXVI International Scientific and Practical Conference, July 05 – 08, 2022. Helsinki : ISG, 2022. P. 88-90. URL: <https://isg-konf.com/problems-of-science-and-practice-tasks-and-ways-to-solve-them-2/>